

Đà Lạt, ma túy tình yêu và Lê Uyên Phương

Tác Giả: Nguyễn Mạnh Trinh

Thứ Năm, 02 Tháng 7 Năm 2009 02:16

Cách nay đúng 10 năm, ngày 29 Tháng Sáu năm 1999 là ngày tôi trở về nhà của nhạc sĩ Lê Uyên Phương. Ngay khi tôi đã mất những những bạn nhạc và tôi phải cuốc sống của nó, tôi cảm giác cho những người yêu nhau. Bởi đó vì bạn nhạc viết về Pleiku những bài mà sinh “Buồn đến bao giờ” rồi đến những bạn nhạc kể tôi, nhạc Lê Uyên Phương đã thổi một luồng gió mới vào tân nhạc Việt Nam. Trong bài như khúc liếm của một cuộc chiến tranh mà tôi khúc khoét tôi lại cũng như những bản khoăn tôi ngày tháng hiện tại đã làm tôi trở thấy gần gũi với những ca khúc của ông mà tôi thích hát như là rao giảng bằng bài của trái tim dù đôi khi có nhuốm nét siêu hình của triết lý. Ngôn từ thi vị tha, cung bậc âm thanh thắm thì đã làm những ca khúc như Dòng Khúc Cho Tình Nhân, Còn Nhớ Trên Đời, Lối Gai Chân Mây, Vững Lạ của Chúng Ta, ... một thời đã thành những lời yêu thương cho các một thời.

Trước khi rời khỏi trở về gian có lẽ Lê Uyên Phương đã tâm sự trong một cuộc phỏng vấn của Trường Kỳ:

“Tôi nghĩ rằng cuộc đời này không có gì miên viễn. Cái gì nó cũng có cái lúc của nó. Tôi biết tôi có rồi, khi tôi nghĩ rồi thì, cái tôi biết đó thôi là tuy vậy. Tôi có tình yêu rồi, tôi có tình yêu này, tôi có tình yêu khác. Tôi có một giây phút này, có giây phút khác. Tôi có tuổi cập sách đến trẻ, tôi có những lúc tôi tìm kiếm những gì trong cuộc sống. Có những lúc tôi có, những lúc tôi mất. Tôi thấy tôi có hết, mà có những cái tôi thấy enjoy ghê gớm lắm. Nếu bây giờ nói, vì bây giờ cái đó nó là cái gì tuy vậy tôi nên mình phải tìm lại nó nếu không thì nguy hiểm lắm, thì cái đó tôi không stupid để tôi làm. OK, đi, đi luôn đi! Nó có đó và nó mất rồi. Bây giờ khi nhìn sự việc như vậy thì tôi đâu có nghĩ là tôi phải mất mát cái gì đâu, tôi không nghĩ tôi phải sợ cái gì mà mất nó đâu!

Tôi không hề tiếc đi đâu gì hết. Bây giờ tôi không nghĩ là đáng tiếc cái đi đâu đó nó phải thế này thay vì nó phải như vậy. Không! Không! Tôi không nghĩ như thế. Bởi vì tôi không có chỗ đáng tiếc. Nó phải như vậy, nó là như vậy rồi. Nó có đó, và nó mất đó. Giản đơn thôi, không có gì hết. Tôi chỉ thấy có cái đi đâu như thế này, tôi chỉ sợ một ngày nào đó khi tôi mất mất ra tôi nhìn và tôi thấy không còn cái gì để tiếc. Thấy mà chán bỏ x! Thấy nên chán muộn chán, làm nhạc thấy muộn muộn, muộn điên lên luôn... Tôi sợ cái đó ghê gớm lắm.”

Tất nhiên, khi nghe nhạc Lê Uyên Phương, tôi lại như về Đà Lạt. Thành phố này, những gì của thanh xuân, những của tuổi trẻ. Tôi từng từng như khi mình đang sống giữa thành phố sống mùa. Con đường rào rào tiếng thông reo của những bình minh và những hoàng. Giữa cái trong veo của thiên nhiên, thấy lòng trở về những kỷ niệm. Xuân con đường, qua chèo Hòa Bình,

Đà Lạt, ma túy tình yêu và Lê Uyên Phương

Tác Giả: Nguyễn Minh Trinh

Thứ Năm, 02 Tháng 7 Năm 2009 02:16

Đến thung lũng thơ p h n, khu H Xuân H ng, b n xe. Leo lên con đ c n a, nhà th Con Gà. Nh ng c nh g i nh đ n ng i, có lo hoài trong trí nh không có Đà Lạt v i r ng thông, v i mây tr i, không có nh ng bãi c xanh ngút ngàn mộng mnh, không có nh ng con đ c đ y hoa, ch c s không có nh ng ca khúc đ c đáo mang tên Lê Uyên Phương.

Thành ph y, là n i Lê Uyên Phương vi t nh ng b n nh c đ u tiên “Khi Loài Thú Xa Nhau”. Lúc tu i tr , nh c có nét hoang s c a nh ng lũng v ng, c a mùi m t c , c a v da th t ng i tình. B ng âm nh c, b ng ngôn ng , là nh ng b c chân khám phá giây phút linh thiêng lo lũng c a bà Eva c n mi ng táo c m đ u tiên. Nhi u ng i phê phán s ví von. T i sao lo i h th p v trí c a con ng i nh v y. Nh ng ph n đông, nh t là gi i tr , lo i a thích nh ng nhi t nh ng bài hát mang cái tâm t kh c kho i cùng nh ng c v ng, nh ng đam mê r t th ng, r t ng i. Nh ng bài hát có m t lúc đã thành m t hi n t ng âm nh c.

Nghe nh c Lê Uyên Phương, nh ng lúc buồn hay nh ng khi vui, v n là m t nh p c a trái tim h i h . Tình yêu, khó m ng t ng. Có lúc, là m t mà da th t c a ng i n , g i c m, m i g i. Nó g i nh đ n nh ng gi t m hôi lóng lánh trên làn da m t lông mng. Nh ng, cũng có lúc, là nh ng cánh chim đ n lo chú chít trên con ph s ng mù, c a băng khuâng tho ng đ n trong tâm th c. Khi yêu nhau, bóng v i hình lo n lo n, th c lo n m ng ch có t c gang và b t h nh cùng h nh phúc k c n nhau trong ni m nhòa nh t c a cu c s ng. Nghe nh c Lê Uyên Phương, trái tim tr hoài, tr mãi Khi tu i đã lo n, ng m nghĩ t ca t , lo ng nghe t ng n t nh c, v n tìm th y nhi u đi u k thú, m i lo . Nh p đ p trái tim có khác v i suy t c a lý trí? Hay xúc c m có nhi u ng r , nhi u b c ngo t. T tr c, có nhi u ng i tìm hi u và đ nh nghĩa tình yêu. Và, hình nh , đ u có chung nh ng k t lu n không đ y đ . M t s b t lo c a lý trí đ gi i nghĩa cho c m xúc c a con tim.

Cách nay h n ba ch c năm, năm 1973 Đà l t, Lê Uyên Phương đã vi t nh ng lo i nh c trong “C t Ti ng Hát Gi a Đ i”:

“Hãy th h i lo i, ta còn lo i gì
Trong trí nh nh nhoi
Là m t b u tr i xanh
Là m i tình lành
Hay nh nhàng nu i ti c
Hãy th h i lo i
Ta còn lo i gì
Trong trí nh nh nhoi
Là c n m a đ u mùa
Là câu hát vu v

Hay mặt giấy tuyết trắng.”

Trong tập nhạc thơ này, “Con Ngồi, Mặt Sinh Vật Nhân Tạo” nhạc sĩ đặt nhiều câu hỏi. Tùy mỗi người, câu trả lời sẽ dễ dàng hay khó khăn theo từng cá nhân cảm nhận. Với mỗi người, câu trả lời đi kèm với lý lẽ tự nhiên, kiểu như “cuộc đời nó như thế, như vậy.” Nhưng, nếu người mà xúc cảm căng lên cao độ, như nhạc sĩ Lê Uyên Phương mà nhạc như thăng hoa thành cao ngất cảm giác, thì khác. Bởi trái xanh, cảm nhận mùa, nhạc như người có bài hát tình, nhạc câu đời thơ vui vẻ ngọt ngào, nhạc chỉ có mặt mình con đời, tất cả thành khuôn có mặt ra mặt lãnh thế của từng người. Ở đó, ngôn ngữ văn chương và cung bậc âm nhạc giao hòa, từng người ngàn xa vắng. Hết mặt, sống riêng, chỉ có lá, ngọn gió, không đến thu nhận là vật chết, mà còn là từng người hình có cảm giác nào xa xôi làm nhạc như ẩn thân gần. Như hết mặt, không chỉ là thu nhận túy hốt nhiên rồi xuýt tay trái cao, mà, nó gợi lại nhạc như đi vào âm vang tiếng mặt trên mái tôn thu thế nào. Hay giọt nắng, không phải chỉ là màu vàng phai lóng lánh, mà còn gợi nhớ đến buồm sáng nào dịu em trên ngọn đời, nghe mùi nhả thông thoáng thoáng gió đời trôi.

Lê Uyên Phương đã viết về ngày xưa, lúc anh vừa viết nhạc buồn tình ca cho tuổi trẻ muôn năm. Không phải là không khí của nhạc phòng trà ngọt ngào mùi khói thuốc của nhạc trang sách hiên sinh vật. Mà lúc này, còn có bóng dáng của chiến tranh, của nhạc như níu giữ tuổi trẻ. (“Nhạc trẻ”, tôi vẫn không thích cái tên gọi chung cho các loại nhạc trẻ cho tuổi trẻ mà chỉ là nhạc bài hát lai căng hát để phục vụ cho nhu cầu đầu tiên của các sân khấu dành cho quần nhân ngoại quốc...)

Viết về Đà Lạt, nhạc sĩ như người trẻ với thánh địa xưa của mình, của hoài niệm mang mang, của nhạc phút giây chạng vạng nào quên được:

“...không thể nào quên được nhạc đêm thơ tuyết trắng của Đà Lạt vào nhạc năm của thập niên 60 chúng tôi, như phần đông nhạc người trẻ lúc đó, thơ hay là cà phê các quán cà phê Đà Lạt, nhất là cà phê Tùng gần chợ Hòa Bình. Cái phòng vuông với vài nhạc hàng ghế dài bọc plastic đỏ, nhạc chỉ có bàn thờ thơ, trên từng người có mặt bức tranh lớn với mặt người chỉ guitar theo lối náo loạn thơ, như một tiếng, và cái không gian đầy khói thuốc trên lối âm nhạc như phát ra từ chiếc loa không lớn lắm đặt trên cao, tất cả đã trở thành mặt thơ ma túy đời với chúng tôi, mặt bài hát mà lúc bấy giờ chúng tôi ai cũng thích, bài “J'Entend Soufflet le Train”, tôi không nhớ ai đã hát bài hát đó, nhạc cái âm nhạc vừa gợi gợi vừa xa vắng của bài hát, như mặt tiếng còi tàu, đã thổi hiên đúng tâm trạng của chúng tôi lúc bấy giờ. Phải chăng trong sự thôi thúc của đời sống, trái tim ta đôi lúc cũng bắt gặp được cái nhịp đập bất thường rồi kết nối với cuộc đời và trong mọi khiếm khuyết của chúng ta, mặt sự nhạc như bào nào đã hiểu biết được đôi đời với cái đập vô cùng của sự sống nào trong nhịp sống.

Trong cái bồng bênh của cuộc sống lúc bấy giờ và trong cái xao xuyến khôn cùng của trí óc, âm nhạc đã tự nhiên có sức quyên rũ đến bất tận với chúng tôi. Không có thời kỳ nào mà âm nhạc lại đóng vai trò tuyệt vời đến như thế, nó thâm nhập vào con tim chúng ta và biến mọi lo âu của cuộc đời thành một niềm hoan lạc mới.

“hãy ngửi hương đây vai kề sát vai
cho da thịt này đốt cháy thớ thịt đau
cho cơn buồn này rót nóng truy hoan
cho thiên đường này
đốt cháy trong cơn chia phôi
chia phôi tràn trề
hãy ngửi hương đây bên con vẫy này
ngó hương thớ thịt đau...”

Những quán cà phê lúc bấy giờ đã trở thành cái nhà của chúng tôi, ngoài giờ đi làm, đi học ra, quán cà phê là nơi chúng tôi thường xuyên có mặt, bất kể ngày đêm, ở đó chúng tôi có thể tìm gặp những người bạn cũ và có thể thoải mái đi uống riêng rẽ mà không ai phản nản gì cả

Bây giờ, tôi đang nằm nghe nhạc Lê Uyên Phương. Một người bạn, một yêu nhạc của anh đã thu thập cả những bản nhạc của anh thành một bộ tập cho tôi. Nghe nhạc mình cũng có cái thú nhất là vào những ngày lạnh lạnh chớm Đông như hôm nay. Trong căn nhà vắng lặng, qua cửa kính nhìn thấy trời và biển, dõi những con chim chao lượn, thấy nhạc và lại nhớ có ý vui hơn. Con tim nhớ có khi xao xuyến. Một thời nào, nhớ sống lại những khi.

Tự nhiên, nhớ lại lúc còn trẻ, lúc mà các quán cà phê hầu như là toàn miền Nam đều có nhạc Lê Uyên Phương. Những năm của thập niên 70. Những tối mà đi Pleiku, tôi đã nghe “Khi Loài Thú Xa Nhau”, đã nghe “Yêu Nhau Khi Còn Trẻ”. Một sùi sụt non lành làm cho ngày cái phở như nhấm nhấm. Còn bạn ghé vào quán cà phê. Thỉnh thoảng, dạo nghe nhạc của Phương phải để cho Lê Uyên hát. Giờ hát hay hơn hẳn có pha ma túy của mê đắm tình yêu, khiến sự giao cảm thành giác quan rung động. Những nốt láy, những dấu nhấn, những lên cao và xuống thấp thành hòa âm của những nỗi niềm rợn ngợp lúc bấy giờ. Bên ngoài trời mùa hạ, gió ào ào qua khuôn cửa, ngửi chung với mùi hương của biển, thấy cuộc sống như có chút gì ấm áp, chút gì bằng phẳng. Ngày mai, có lẽ là đi tới Biệt Động Quân Biên Phòng phải trở về đến với vào trong tôi ngay thôi. Nó vẫn là cái gì vẫn là hay, “Đêm nay có mặt gì không? Hay là gọi một em cho vui.” Câu thơ Nguyễn Bính vẫn là trở về với tôi trong trí nhớ. Lúc bấy giờ, thời buổi chiến tranh, nào biết đến cái nào còn đâu nữa

một. Chuyền hiên tôi, chợt biết đến c đến ngày hôm nay. Để sống ng ng i nên tình yêu cũng v i vàng. Nghe nhạc L.U. P, nghe một thông điệp nào mà m i ng i đến ng v ng. C t ti ng hát, dù ch trong m t sít sao, mà sao vang v ng vô t n muôn năm. Bài “C t Ti ng Hát Gi a Đ i”:

“Tôi đang làm m t con chim gi a đ i
c t ti ng hát đ đánh th c bình minh
nh ng ti ng hát ng n m t giây đ ng h
nh ng dài b ng th k
Tôi đang làm m t con chim gi a đ i
C t ti ng hát đ đánh th c con tim
Nh ng ti ng hát ng n m t giây đ ng h
Nh ng c b ng c cu c đ i.”

Ng i trong quán, đ m nh ng h t m a, nhìn th i gian nh r t trong phin cà phê đen, nghe l i nh c thì th m, b n bè dăm ba đ a thú v và c m khái nào h n. Mãi sau này, làm sao tìm l i đ c nh ng giây phút b c đ ng b t c n đ i y đ c. Tuổi thanh xuân, nhìn đ i th ng t p, không khu t khúc. Tâm ý lúc nào cũng trong veo chân th t dù bu n hay vui. Tình yêu, thì nh đ t l a b ng nh t huy t tu i tr . Ngày mai, có khi ch là m t chu i c i dài vô t . Y h t nh bài hát “Đ Khúc Cho Tình Nhân”:

“Ngày em th p sao tr i
ch trắng gió lên kh i
mà m a bão t i b i
m t ngày m a bão không r i
trên đôi môi thanh xuân
p hôn n ng trên g i đ m say
ánh sao tr i theo gió r ng r i đ y
cùng r t bao nhiêu ngày hoang
cùng đ m bao nhiêu m ng tàn
ru ng i yêu d u trong vùng tr i đêm
v a hoa n t i môi
tình nhân đã xa xôi
đ i ngăn cách nhau hoài
m t l n thôi đã không thôi
yêu nhau trong lo âu
bi t bao l n tha thi t nh mong
lá hoa r ng mau xóa đ ng quay v
làm ánh sao đêm l loi
màu t i g ng bùn đèn soi

ân tình sâu vån trong đßi thåy chung...”

Nghe nhßc LUP, sao nhß lßi ngày tußi trß đßy mß mßng, lßng mßn cßa tßm mßt làm rßn rß nhßp đßp cßa trái tim. Ngß i nhßc sĩ, hßn ai hßt là ngß i làm mß mßng thßng hoa, làm ngß i thßp sao trßi, đem tinh tú trang trí cho bßu trßi đßm, nhß ánh trắng làm mßt làn da, làm huyßn chân tóc. LUP đã vißt vß nhßng gißc mß cßa mình trong “Không có mây trên thành phố Los Angeles”:

“Tôi đã mß đßn mßt chân trßi mß ra bßt tßn, tôi đã mß đßn nhßng hßi đßo, đßn nhßng dòng sông, đßn nhßng thành phố lß tràn ngßp ánh đèn, tôi đã mß đßn nhßng bài hát sß đßc bay xa, bay xa mãi. Tôi đã mß đßn nhßng nß cßi thân ái không xen lßn mßt chút nghi kß sß hßi nào; tôi đã mß đßn mßt tình ngß i thßt tßm áp không pha trßn nhßng tranh chấp hßn nào cßa cuộc sống; tôi đã mß đßn mßt cuộc sống không bß khô hßo vì nhßng đßc đßc cßa chß nghĩa, vì nhßng đßo đßi mßi mòn theo cßm áo. Chúng tôi đã mß, đã mß ... Chúng tôi đã hát, đã hát nhßng đßi u gì đang vßng lßi tß nhßng ßc đßo chß vß, gißa mßt sa mßc mßnh mßng, gißa mßt bißn cß không đâu là bß bßn? Mßt sß thß , mßt nißm im lßng. Chúng ta đã thßt quá bé nhß gißa cái thß gißi rßng lßn này. Chúng ta lßi càng bé nhß hßn gißa dòng thßi gian tßo nên lßch sß nhân loßi.”

Lúc sau này, ngoài nhßng tßp nhßc đã hoàn thành nhß “Yêu Nhau Khi Còn Thß”, “Khi Loài Thú Xa Nhau”, “Uyên ßng Trong Lßng”, “Bßu Trßi Vßn Còn Xanh”, “Con Ngß i, Mßt Sinh Vßt Nhân Tßo”, “Bißn, Kß Phán Xét Cuộc i Cùng”, “Trái tim kß lß”, “Lßc Dißp Tß”, anh còn phß nhßc nhißu bài thß cßa các thi sĩ đßng thßi nhß Nguyễn Xuân Thißp, Phạm Công Thißn, Thái Tú Hßp, Kim Tuấn, Hoàng Khßi Phong, Huy Tßng (riêng tôi cũng ghé vào đßc vài bài thß anh phß nhßc).

Đßn lúc nhß mßt lßa đßi, đßng nhß LUP vßn còn mßi mê vßi nhißu cßn mßng. Dù mßt thßi kß đã qua, mßt đßi ngß i đã xong, nhßng vßn còn đó nhßng bài hát, còn đó nhßng phím đàn. Vßn còn nhßng ca khúc cßt lên trong sôi nßi hào hßng cßa tußi trß. Nhß khi tóc còn mßt xanh và mßt còn bißc thßm.

Anh Lßc, bây giß chßc anh gßn gửi lßm vßi sußi nhßc cßa Bach, cßa Strauss, cßa Schuberg, cßa Beethoven. Có khi nào anh trß vß, ngß i lßi và ghé thăm ngßn đßi thßp gßn trßng tißu hßc thß xã “trßc mßt là con đßng đßc đßn xußng Hß Xuân Hßng, đßc hai bên đßng nhßng cây mai hßng đang nß rß, trông nhß nhßng khóm bông gòn màu hßng nhßt lúc nào cũng tßng chßng nhß sßp rßi ra tßng mßnh nhß đßi cßn gió chißu hiu hiu cßa Đà Lạt?”